

7 maj 2024

PM – Stockholm Vatten AB – entreprenaden: Grovrening Sickla del 2

Bakgrund

Efter genomförda interna och externa utredningar har Stockholms stad kunnat fastställa att avseende entreprenaden "Grovrening Sickla del 2" så har inte Stockholms stads fastlagda rutiner för investerings/finansieringsbeslut följts. Entreprenaden "Grovrening Sickla 2" omfattar maskin- och installationsarbeten vilka utgör en del av omfattningen i ett med Veidekke Entreprenad AB, efter offentlig upphandling ingånget och bindande, entreprenadkontrakt benämnt "AC.GE01, "Bygg- och installationsentreprenad – Sickla" av den 16 mars 2022 ("Entreprenadkontraktet"). Det har i detta avseende saknats ett investeringsbeslut för den del av de arbeten om Entreprenadkontraktet omfattar och som avser "Grovrening Sickla del 2". Detta då det saknas utrednings-, inriktnings- och genomförandebeslut som har underställts styrelsen för Stockholm Vatten AB eller Stockholm Vatten och Avfall AB. Koncernstyrelsen investeringsanvisningar har inte heller följts och några beslut har inte underställts kommunfullmäktige/koncernstyrelsen, vilket skulle ha skett enligt investeringsanvisningarna.

Entreprenadarbetena för "Grovrening Sickla del 2" – prognosticeras ha en entreprenadkostnad uppgående till 1 670 miljoner kronor, efter uppräknig med index, vid det planerade slutförandet 2028. Den indikativa totalbudgeten idag uppgår till 1 379 miljoner kronor. Detta utifrån uppgift i Stockholm Vatten AB:s investeringsvolym. Entreprenadarbetena för Grovrening Sickla del 2 är avsedda, enligt den tidplan som avtalats med Veidekke Entreprenad AB, att påbörjas i juni 2024. Grovrening Sickla del 2 innebär sammanfattningsvis en uppgradering av den mekaniska reningen av inkommande avloppsvatten vid Sicklanläggningen i anledning av att anläggningen uppnått sin

tekniska livslängd samt att arbetsmiljön måste förbättras. Arbetena utgör vidare en del av projektet ”Stockholms framtida avloppsrening”.

Stockholms stad har av denna anledning nu initierat, genom ett gemensamt tjänsteutlåtande av den 10 april 2024, ett ärende för kommunfullmäktige att besluta att 1) genomförandebeslut för Stockholm Vatten ABs projekt Grovrening Sickla del 2 med en investeringsutgift om 1 670 miljoner kronor inklusive förväntad kostnadsutveckling godkänns samt 2) att beslutet gäller under förutsättning att Stockholm Vatten och Avfall ABs och Stockholm Vatten ABs styrelsebeslut är likalydande och att beslut fattas senast 5 maj 2024 och hemställs till kommunfullmäktige för godkännande. Koncernstyrelsen har för egen del beslutat att 1) genomförandebeslut för Stockholm Vatten AB:s projekt Grovrening Sickla del 2 med en investeringsutgift om 1 670 miljoner kronor inklusive förväntad kostnadsutveckling godkänns och 2) att beslutet gäller under förutsättning att Stockholm Vatten och Avfall AB:s och Stockholm Vatten AB:s styrelsebeslut är likalydande och att beslut fattas senast 5 maj 2024 och hemställs till kommunfullmäktige för godkännande. Avsikten med detta förfarande är att ”läka” den brist om uppkommit i anledning att gällande rutiner och regler för projektstyrning inte följts.

Undertecknad har erhållit i uppdrag av Stockholms Stadshus AB att belysa vilka eventuella skador respektive risker för framtida skador som kan ha uppstått som en följd av att stadens beslutsordning inte har efterlevts, och om detta inte kan läkas i efterhand, samt att göra en juridisk bedömning av entreprenadkontraktet och vilka typiska konsekvenser/risker det kan förväntas leda till om Stockholm Vatten AB inte erhåller erforderliga beslut överhuvudtaget eller om beslut fattas vid en tidpunkt som gör att entreprenadarbetena för ”Grovrening Sickla 2” inte kan påbörjas enligt den med entreprenören avtalade tidplanen. Önskemål har vidare framställts om att lämna en grov indikation på storlek på eventuell skada som Stockholm Vatten AB kan komma att lida baserat på uppgifter från genomgångna handlingar för det fallet entreprenadarbetena avseende Grovrening Sickla del 2 inte kan genomföras överhuvudtaget eller om så är fallet, inte kan starta enligt avtalad tidplan. Uppdraget innefattar även att komma med ett uttalande avseende huruvida ansvar kan komma att riktas enligt Aktiebolagslagen (2005:551) mot styrelserna i Stockholm Vatten AB och Stockholm Vatten och Avfall AB respektive verkställande direktören. Den genomförda utredningen skall enligt önskemål resultera i en kortare promemoria.

Jag har inför genomförandet av utredning och inför författandet av nedanstående slutsatser och rekommendationer erhållit och gått igenom följande handlingar:

- 1) Granskningsrapport "Grovrening Sicka del 2", Deloitte av den 4 april 2024
- 2) Entreprenadkontrakt (handling 01.01) mellan Stockholm Vatten AB och Veidekke Entreprenad AB, AC.GE01, "Bygg- och installationsentreprenad – Sickla" av den 16 mars 2022
- 3) Tjänsteutlåtande "Genomförandebeslut gällande Stockholm Vatten AB:s projekt Grovrening Sickla del 2" av den 10 april 2024
- 4) Administrativa Föreskrifter (handling 09.01) AC.GE01, "Bygg- och installationsentreprenad – Sickla"
- 5) Upphandlingsföreskrifter (handling 09.02) AC.GE01, "Bygg- och installationsentreprenad – Sickla"
- 6) Handlingen 01.07.1 – SVOA Ptidplan anbud
- 7) 09.01 – Administrativa Föreskrifter
- 8) 09.02 – Upphandlingsföreskrifter
- 9) Nu gällande och överenskommen produktionstidplan, daterad 2022-11-18, reviderad 2023-03-16.
- 10) Tjänsteutlåtande Koncernstyrelsen 2024-04-17

UTREDNING, ANALYS OCH SLUTSATSER

Entreprenaden

Det kan inledningsvis konstateras att det ingångna entreprenadkontraktet med Veidekke Entreprenad AB är ingånget utifrån de annonserade upphandlingsdokumenten. Entreprenadkontraktet är baserat på standardavtalet AB 04 (och inte som framgår av Deloitte's utredning ABT 06). Det framgår dock, under punkten AFC.1 i entreprenadkontraktet att i de delar av entreprenörens åtagande som omfattas av ett funktionsansvar skall dock ABT 06 tillämpas. Jag vill framhålla att detta inte är av betydelse för slutsatserna nedan avseende eventuell skada, regelverket är identiskt i de båda standardavtalen för berörda bestämmelser. Det framgår vidare inte av entreprenadkontraktet eller handlingarna i övrigt att entreprenaden är uppdelad i huvuddelar (del av kontraktarbetena som anges om huvuddel i kontraktshandlingarna och för vilken en angiven del av kontraktssumman fastställts).

Kontraksarbetena som anges i kontraktshandlingarna skall alltså ses och behandlas som en enda entreprenad, dvs. inte enkom avse Grovrening Sickla del 2 utan också anses omfatta övriga kontraksarbeten enligt Entreprenadkontraktet. Arbetena avseende Grovrening Sickla del 2 utgör alltså en del av kontraksarbetena och det kan konstateras att det inte enligt kontraktshandlingarna föreligger någon option på att kunna avbeställa denna del av entreprenaden eller att denna skall avropas särskilt efter den i kontraktshandlingarna stipulerade ”Planeringsperiod i samverkan”.

Det kan vidare konstateras att den nu bedömda kostnaden för Grovrening Sickla 2 (både med och utan index) väsentligen överstiger den kostnad som ursprungligen bedömdes föreligga 2018 och som då godkändes av Stockholm Vatten AB:s styrelse. Det har dock inte framkommit under min utredning att arbetena som ursprungligen omfattades av Grovrening Sickla 2 inte motsvaras av de arbeten som nu avses utföras inom ramen för överenskommelsen med Veidekke Entreprenad AB. Det ingångna entreprenadkontraktet följer de ursprungligen annonserade upphandlingsdokumenten och parterna har inte, vad jag kunnat uppdaga utifrån granskade handlingar, avvikit från dessa, till exempel vad avser ersättningsmodell. De priser som lämnats av Veidekke Entreprenad AB avseende arbetena med Grovrening Sickla har lämnats i konkurrens och den mån ersättningen bygger på underentreprenörer utgår ett i förväg fastlagt påslag på verifierade självkostnader. Förvisso förhåller det sig så att innan upphandlingen slutfördes och absolut senast innan kontraktsskrivningen skedde, skulle ett i korrekt ordning fattat genomförandebeslut ha skett i bolagens styrelser, och kommunfullmäktiges godkännande ha inhämtats givet den prognosticerade kostnaden vid detta tillfälle. Den prognosticerade kostnaden måste ha varit känd vid detta tillfälle i så måtto att den överskred den gräns som tarvar underställande av kommunfullmäktige.

Avseende vilken skada som uppkommit enkom av det faktum att utrednings-, inriktnings- och genomförandebeslut inte underställts styrelsen för Stockholm Vatten AB eller Stockholm Vatten och Avfall AB eller att besluten inte har underställts kommunfullmäktige/koncernstyrelsen, vilket skulle ha skett enligt investeringsanvisningarna, så vill jag anföra följande. Ett rent hypotetiskt utfall hade varit att om besluten korrekt underställts behöriga organ så skulle de beslutsorganen inte godkännt investeringarna. Detta skulle då, om beslutet fattats i ett inledande skede, hypotetiskt ha inneburit att någon upphandling motsvarande kontraksarbeten som Entreprenadkontraktet omfattar inte hade skett eller i ett senare skede – inför kontraktsskrivning efter genomförd upphandling – att upphandlingen fått avbrytas och göras om, möjligen med en annan omfattning. Vad det gäller eventuella skador som icke-efterlevnaden av regelverket om projektstyrning kan ha orsakat kan det

därvidlag konstateras att en förutsättning för att skada skall uppkomma är att de arbeten som Stockholm Vatten AB får utförda och erhåller resultatet av enligt Entreprenadkontraktet inte är till någon nytta/gagn för Stockholm Vatten AB. Enligt min uppfattning kan denna skada uppkomma enbart för det fall Stockholm Vatten nödgas, i avsaknad av fattade beslut, avbeställa resterande arbeten för Grovrening Sickla 2 och redan utförda arbeten under Entreprenadkontraktet därmed blir onyttiga eller om de "läkande" besluten dröjer och hinder uppkommer för entreprenören utifrån avtalat startdatum. Om de utförda arbetena under Entreprenadkontraktet är till nytta för Stockholm Vatten och utförs i sin helhet efter att "läkande" beslut fattats, också avseende "Grovrening Sickla 2", enligt med entreprenören avtalade villkor, kan alltså ingen skada anses ha uppkommit.

Avbeställning

För det fall genomförandebeslut inte fattas saknas finansiering för Grovrening Sickla 2 med påföljd att arbetena inte kan utföras. Något annat alternativ till att Stockholm Vatten AB då nödgas avbeställa återstående arbeten avseende Grovrening Sickla 2 eller, om det inte är möjligt att avbeställa dessa separat, avbeställa samtliga de kvarvarande entreprenadarbetena under Entreprenadkontraktet, föreligger då inte. Det skall nämnas att begreppet "avbeställning" inte återfinns i AB 04 eller ABT 06, till skillnad från ABK 09. Dessa "avbeställda" arbetena blir i stället att betrakta som avgående arbete enligt AB 04. Entreprenören skall erhålla ersättning för nedlagt arbete. Härefter skall en slutavräkning göras enligt AB 04 kap 6 § 11. Denna bestämmelse anger att efter entreprenadtiden skall slutavräkning ske mellan summan av tillägg och summan av avdrag. Om denna avräkning resulterar i att värdet av avgående arbeten överstiger värdet av tillkommande arbeten, skall 10 % av skillnaden gottskrivas entreprenören. Av andra stycket i bestämmelsen framgår att om skillnaden mellan värdet av avgående arbete och tillkommande arbete överstiger 20 % av kontraktssumman, skall entreprenören utöver vad som föreskrivs i första stycket erhålla skälig ersättning för den uteblivna vinst som belöper på den del av skillnaden som överstiger 20 %. Det skall här framhållas att för det fall det går att inkom avbeställa de resterande arbeten avseende Grovrening Sickla 2 kommer denna slutavräkning att ske när de resterande entreprenadarbetena är utförda och slutbesiktade där tillkommande arbeten (om sådana förekommer) då skall tas med i avräkningen.

Det går inte inom ramen för denna utredning att ge en uppskattning av vad en avbeställning av samtliga återstående arbeten i Entreprenaden skulle komma att kosta Stockholm Vatten AB med en tillämpning av AB 04 kap 6 § 11 – se vidare nedan angående AB 04 kap 6 § 11:s tillämplighet

överhuvudtaget på en sådan situation. Dock kan jag göra en bedömning avseende Grovrening Sickla 2 utifrån att denna i sin helhet skulle utgöra grund för beräkningen som ett avgående arbete. Jag vill dock uppmärksamma på att en sådan avbeställning av enkom Grovrening Sickla 2 också skulle få andra konsekvenser såsom uppsägning av à-priser på grund av ändrade mängder (se AFC.61 i Entreprenadkontraktet och AB 04 kap 6 § 6).

Utifrån den kostnad som redovisas i Tjänsteutlåtande Genomförandebeslut gällande Stockholm Vatten AB:s projekt Grovrening Sickla del 2 av den 10 april 2024 framgår följande:

Moment	Indikativ totalbudget	Beräknat framtida index
Projektledning och stab	92 000 000	119 000 000 kr
Projektering	87 000 000	87 000 000 kr
Byggledning	48 000 000	61 000 000 kr
Bygg	366 000 000	440 000 000 kr
Maskin	193 000 000	241 000 000 kr
VVS	64 000 000	80 000 000 kr
EL	29 000 000	36 000 000 kr
Automation	22 000 000	26 000 000 kr
Strategiska UE	171 000 000	207 000 000 kr
Risker	237 000 000	287 000 000 kr
Oförutsett	70 000 000	86 000 000 kr
Summa:	1 379 000 000 kr	1 670 000 000 kr

Jag har inte kännedom om hur mycket av ovanstående belopp som redan utförts (till exempel avseende projektering). Det kan dock konstateras att vid en slutavräkning enligt AB 04 kap 6 § 11 skulle enkom de belopp som anges i den vänstra kolumnen vara aktuella som beräkningsgrund för avgående arbeten och posterna för risker och oförutsett skulle inte räknas med. Ett belopp (med projektering) som då estimeras uppgå till cirka 1 072 miljoner kr. Enkom på denna post skulle då 107,2 miljoner kr utgå enligt första stycket AB 04 kap 6 § 11 och givet kontraktssumman på

1 438 889 524 kr¹, så skulle dessutom skälig vinst utgå på den del som överstiger 20 % (287,6 miljoner) av denna, dvs på beloppet 1 072 miljoner – 287,6 miljoner = 784,4 miljoner. Med en vinstmarginal på 10 % skulle då entreprenören var berättigad till ytterligare 78,4 miljoner kronor. Detta belopp kommer då att utgöra den skada som Stockholm Vatten AB kommer att lida.

Det skall dock framhållas AB 04 kap 6 § 11:s tillämpning på en situation när samtliga kvarvarande arbeten avbeställs, det vill säga utan samband med ÄTA-arbeten, är mycket omdiskuterad i litteraturen.² Det framförs att den situationen att samtliga kvarvarande arbeten avbeställts, de facto är att jämställa med en hävningsförklaring och att den part som då, utan att egentlig hävningsgrund föreligger enligt kontraktet, inte får utföra resterande arbeten är berättigad till skadestånd intill det positiva kontraktsintresset. Om den s.k. additionsmetoden skulle komma att tillämpas av en domstol vid en ersättningsberäkning av skadan för entreprenören i detta fall, skulle avbeställningsersättningen beräknas med utgångspunkt från de kostnader som entreprenören haft med tillägg av ersättning för de förluster entreprenören i övrigt haft på grund av att avbeställning skett, ett kostnadsslag som även omfattar ersättning för utebliven vinst. Det är för mig inte möjligt att uppskatta vilken ersättning det skulle kunna bli fråga om i detta fall, men det skulle röra sig om betydande belopp, minst i paritet med den ersättning som skulle utgå enligt föregående stycke, men högst troligen mer.

Hinder

Om Stockholm Vatten AB meddelar entreprenören att arbetena inte, såsom avtalat, kan starta i juni 2024 på grund av avsaknad av investeringsbeslut, så är detta att anse som ett hinder i den mening som framgår av AB 04 kap 4 § 3 som anger att entreprenören äger rätt till erforderlig förlängning av kontraktstiden om han hindras att färdigställa kontraksarbetena inom kontraktstiden på grund av, punkten 1, omständighet som beror på beställaren eller något förhållande på dennes sida (vilket inte kräver ett klandervärt beteende). En dylik underrättelse från beställaren enligt AB 04 kap 4 § 4 kommer att föranleda att entreprenören i sin tur anmäler hinder och kommer att framföra krav enligt AB 04 kap 5 § 4 som stadgar att vid hinder enligt AB 04 kap 4 § 3 punkten 1 har entreprenören rätt att erhålla ersättning av beställaren för den kostnad som därigenom orsakats. Detta i tillägg till att entreprenören givetvis har rätt till tidförlängning, vilken går inte att bedöma inom ramen för denna utredning. Den kostnad som entreprenören därvidlag har rätt till består i kostnader (skada) som kan

¹ Att tillämpa denna kontraktssumma ger inte en helt rättvisande bild dock, givet att strategiska underentreprenader inte ingår. Det skulle kunna gå att argumentera för att denna skulle vara högre vid en tillämpning av AB 04 kap 6 § 11 andra stycket.

² Per Samuelsson "AB 04 – en kommentar" (2022) s. 368–370.

visas av entreprenören, men innefattar inte någon ersättning intill det positiva kontraktssintresset. Det finns ingen begränsning av vilka kostnadsslag som är ersättningsgilla enligt stadgandet men en förutsättning för ersättning är att entreprenören kan visa dels att hindret beror på en omständighet som kan tillskrivas beställaren, dels att hindret medfört ökade kostnader (skada) för entreprenören, dels kostnadernas storlek. Det skall vidare föreligga ett orsakssamband mellan skadan och hindret.

Det är svårt att förutspå den ekonomiska omfattningen av de krav som skulle kunna ställas av entreprenören vid ett hinder enligt ovan, något som naturligtvis också är betingat av hindrets längd och vid vilken tidpunkt som arbetena kan påbörjas. Vanliga ersättningsposter som framställs är stilleståndskostnader i form av att sysselsättning inte kan ske för avdelade och planerade resurser, ökade kostnader för inhyrd utrustning såsom bodar och maskiner, lagringskostnader, ökade kostnader för försäkring och säkerhet samt ökade kostnader i anledning att arbetena får genomföras under annan tidpunkt som är mer kostnadsdrivande ut vädersynpunkt. Givet omfattningen av de arbeten som ”Grovrening Sickla 2” har kan det dock kraven komma att uppgå till betydande belopp.

Ansvar enligt Aktiebolagslagen

Enligt 8 kap 4 § aktiebolagslagen (ABL) svarar styrelsen för ett aktiebolags organisation och för förvaltningen av bolagets angelägenheter. Styrelsen är skyldig att fortlöpande bedöma bolagets och – om bolaget är moderbolag i en koncern – koncernens ekonomiska situation. Dessutom ska styrelsen se till att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska förhållanden i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Om vissa uppgifter delegeras till en eller flera av styrelsens ledamöter eller till andra, ska styrelsen handla med omsorg och fortlöpande kontrollera om delegationen kan upprätthållas.

Styrelseledamöter bär som huvudregel inte ansvar för ett aktiebolags förpliktelser. Det finns dock vissa situationer, där personligt ansvar aktualiseras för styrelseledamöter och andra företrädare för bolaget. De övergripande ansvarstyper som kan komma i fråga avseende bolagsstyrelsens ansvar är (i) skadeståndsansvar enligt 29 kap ABL, (ii) bristtäckningsansvar enligt 17 kap 7 § ABL, (iii) solidariskt ansvar enligt 25 kap ABL, (iv) ansvar enligt 8 kap 12 § årsredovisningslagen och 12 kap 6 § skattebetalningslagen samt (v) straffrättsligt ansvar enligt 30 kap ABL och annan straffrättslig

lagstiftning. Dessutom kan medverkan till förbjudet lån medföra ansvar i form av straff, skadestånd eller eventuellt ett bristtäckningsansvar.

Verkställande direktörens (VD) huvuduppgifter regleras i 8 kap 29 § ABL, som stadgar att VD:n ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar. Dessutom får VD:n utan styrelsens bemyndigande vidta åtgärder som med hänsyn till omfattningen och arten av bolagets verksamhet är av ovanligt slag eller av stor betydelse, om styrelsens beslut inte kan avvaktas utan väsentlig olägenhet för bolagets verksamhet. I sådana fall ska styrelsen så snart som möjligt underrättas om åtgärden. Därutöver ska VD:n vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Inom ramen för denna utredning bedöms enkom ansvar enligt 29 kap ABL. Av 29 kap. 1 § ABL framgår:

En stiftare, styrelseledamot eller verkställande direktör som när han eller hon fullgör sitt uppdrag uppsåtligen eller av oaktsamhet skadar bolaget ska ersätta skadan. Detsamma gäller när skadan tillfogas en aktieägare eller någon annan genom överträdelse av denna lag, tillämplig lag om årsredovisning eller bolagsordningen.

Som konstateras ovan kan skada anses föreligga eller riskera att uppkomma för Stockholm Vatten AB först för det fall en avbeställning måste ske av Entreprenadkontraktet, helt eller delvis, eller om entreprenaden försenas i anledning av att finansieringsbeslut inte kan fattas, så att arbetena kan påbörjas som avtalat. Om så sker, saknas anledning för Stockholms Stadshus AB att agera ur ett aktiebolagsrättsligt skadeståndshänseende. Om så inte kan ske och en skada enligt redogörelsen ovan skulle uppkomma, föreligger det då skälig anledning/grund för Stockholms Stadshus AB att genom ombud vid kommande årsstämma neka ansvarsfrihet för styrelseledamöterna respektive VD i Stockholm Vatten och Avfall AB samt att uppdra till detta bolag att vid kommande årsstämma neka ansvarsfrihet för styrelseledamöterna och VD i Stockholm Vatten AB?

Det är inte möjligt för mig idag, mot bakgrund av det underlag jag tillställts och hunnit granska inom given tidsram, att med säkerhet uttala mig om huruvida styrelserna respektive VD i de båda bolagen uppsåtligen eller av oaktsamhet agerat på ett sådant sätt att skadeståndsskyldighet kan uppkomma i

anledning av beslutsordningen inte följts. Därtill är det underlag jag tillställts och den korta tidsperiod som uppdraget getts alltför knappt. För att komma med ett fullständigt uttalande i denna del tarvas en genomgång av samtligt material som tagits fram och gått igenom av Deloitte och det kan inte uteslutas att ytterligare utredning/handlingar skulle behöva genomföras.

Denna utredning får därför avgränsas till att omfatta huruvida det finns tillräckliga indikationer på att ett skadeståndsansvar kan uppkomma utifrån genomgången underlag för styrelseledamöterna och VD och om fortsatt och fördjupad utredning i denna del är erforderlig samt huruvida det utifrån dessa uppgifter är lämpligt för staden att instruera dess ombud vid bolagens årsstämma att rösta emot att ansvarsfrihet beviljas för styrelseledamöterna och VD i bolagen.

Avseende styrelserna i de båda bolagen utgår jag från att de handlingar som benämns ”Anpassning av stadens projektstyrningsmetod” jämte tillämpningsanvisningarna för denna är något som styrelseledamöterna delgetts och således är, eller borde vara, kända för dem. Detsamma gäller bolagets VD. Vilka regler som gäller för bolagens investeringar, av olika storlek, och vilka beslut som tarvas och av vilken instans, måste anses ingå att sätta sig in och följa för enskild styrelseledamot i bolagen och VD. För att kunna göra gällande att styrelserna och VD i detta avseende, uppsåtligt eller av oaktsamhet, brutit mot nämnda bestämmelser förutsätts, ur ett övergripande perspektiv, att styrelsen eller VD antingen haft kännedom om kostnadsutvecklingen med valt att inte agera utifrån denna eller brustit i tillsyn över bolagens verksamhet – genom att organisationen utformats adekvat - i så måtto att styrelserna inte kunnat följa eller följt upp meddelade beslut. I detta avseende är det naturligtvis av yppersta vikt att utröna vilken information om kostnadsutvecklingen för Grovrening Sicka del 2 som styrelserna getts och om så är fallet, att informationen varit korrekt. Detta för att tillse att korrekta beslut enligt projektstyrningsmetoden fattades. Vad det gäller kostnadsutvecklingen kan det av Deloitte's utredning utläsas att det upprättats lägesrapporter och tertialrapporter men det framgår inte huruvida dessa delgetts bolagsstyrelserna och VD. Om så är fallet synes i vart fall lägesrapporterna inte ha innehållit korrekt information. Deloitte anger här ”Prognoskolumn borta för reinvesteringar”. Om styrelserna och VD förts bakom ljuset av projektorganisationen kan ansvar enkom uppkomma för bristande rutiner för uppföljning och kontroll enligt mitt sätt att se det. Har dessa funnit på plats men inte efterlevts av till exempel projektorganisationen kan inget ansvar uppkomma för skada för styrelseledamöterna som utgångspunkt, men möjligen för VD som har ett annat ansvar för den dagliga verksamheten.

Avseende VD:s agerande i just detta avseende tarvas dock ytterligare utredning för att kunna komma med en indikation på eventuellt skadeståndsansvar.

Vad avser moderbolaget, Stockholm Vatten & Avfall AB:s och det eventuella ansvaret som kan åvila dess styrelse kan uttalas följande: Det finns begränsade möjligheter för att hålla styrelseledamöter i moderbolag ansvariga för fel och försummelser i dotterbolag. I den mån det kan uppkomma torde det i de flesta fall avse försummelser i det s.k. rekryteringsansvaret, dvs. i skyldigheten att tillsätta en lämplig och kompetent styrelse i dotterbolag. I undantagsfall skulle man därutöver kunna tänka sig ett ansvar för bristande tillsyn om det funnits signaler på att informations- och rapporteringssystemet till moderbolaget inte fungerat. Det är dock svårt att visa på att en skada adekvat och kausalt har orsakats av brist i detta hänseende. Även i detta avseende blir således frågan om vilken information som delgetts vilken instans och vilken (korrekt eller inte) information denna erhållit avgörande för frågan om styrelsen uppsåtligt eller oaktsamt agerat i strid med 29 kap 1 § ABL.

Det finns utifrån ovan angivna omständigheter anledning att göra en fördjupad utredning avseende eventuellt styrelseansvar och ansvar för VD och enligt min uppfattning tillräckliga indikationer på fel och försummelser i styrelsearbetet för att rösta emot ansvarsfrihet. Detta dock enkom under förutsättning att skadan inte kan elimineras genom att korrekta beslut fattas retroaktivt. Som angetts ovan kan skada alltså enkom anses föreligga eller riskera att uppkomma för Stockholm Vatten AB först för det fall en avbeställning måste ske av Entreprenadkontraktet, helt eller delvis, eller om entreprenaden försenas i anledning av att finansieringsbeslut inte kan fattas, så att arbetena inte kan påbörjas som avtalat. Som ovan anförts och vilket förtjänar att återupprepas, för det fall retroaktiva beslut fattas och entreprenaden kan genomföras och i tid saknas anledning för Stockholms Stadshus AB att agera ur ett aktiebolagsrättsligt skadeståndshänseende.

Dag som ovan

Med vänlig hälsning

Per-Ola Bergqvist

Advokat

+46 (0)10 614 5545

Per-Ola.Bergqvist@vinge.se